

Néhány gondolat a n kkel szembeni er szakról

I. Bevezetés:

Sajnálatos következtetés, de a történelem és a jogtörténet vizsgálata során egyértelműen megállapítható, hogy a n kkel szemben mindig is követtek, és napjainkban is követnek el er szakot. (A n kkel szemben elkövetett er szak fogalma magában foglalja a családon belüli er szakot is.) A családon belül elkövetett er szaknak korábban nem voltak következményei, azt a család belső ügyének tekintették, és az esetek gyakorisága miatt az a társadalom részéről elfogadott, „normális” dolog volt. Fordulópontot az 1960-as években elterjedt feminizmus hozott, mely felhívta a figyelmet erre a nagyon súlyos problémára, és harcot indított a felszámolására. A családon belüli er szak fogalma ekkor jelent meg a társadalomtudományokban. A nyilvánosságra került családon belüli er szak esetek komolysága és gyakorisága „felrázta” a nyugati, demokratikus államokat, amik azonnal felismerték a probléma súlyosságát. A család, mint a társadalom alkotó alapegységének a védelme érdekében a jogállamok elkezdtek különféle mechanizmusokat kidolgozni és jogi eszközöket létrehozni, melyek alkalmasak lehetnek a családon belüli er szak felszámolására. Ez a folyamat napjainkban is tart, hiszen a családon belüli er szak problémája nem oldható meg egyik napról a másikra. Az er szak elleni harcban kiemelkedő szerepet játszottak és játszanak napjainkban is a nemzetközi szervezetek, a nemzetközi egyezmények és a jogvédői csoportok is.

Témaválasztásomat az indokolta, hogy a n kkel szembeni er szak olyan b nceseekményeket foglal magában, amely a sértett és az elkövető hozzátartozói viszonya miatt nagyon speciális helyzetet jelent, nagyon érzékeny terület, amelynek megoldásában nagyfokú empátiára van szükség.

A dolgozatomban a családon belüli er szak fogalmáról, a n kkel szembeni er szak felszámolására létrehozott nemzetközi dokumentumokról, nemzetközi kitekintésről, a hazai szabályozásról, és szabályozás értékeléséről lesz szó. Az írásomban a n kkel szembeni er szakra fókuszálok.

II. A családon belüli erőszak fogalma, fajtái, jellemzői

A fogalom meghatározása, illetve körülírása elttó mivel nincs egy általános definícióó meg kell jegyezmem, hogy a jogirodalom a n kkel szembeni erőszak témakörén belülnek tekinti a családon belüli erőszakot (gyermekbántalmazás, szül bántalmazás). El fordul az is, hogy a n kkel szembeni erőszak és a családon belüli erőszak szinonim fogalomként jelenik meg. Ennek oka, hogy a családon belüli erőszak áldozatai az esetek túlnyomó többségében a n k.

šA kriminológiai meghatározás szerint családi erőszak embert l ered , másik személyre közvetlenül irányuló, a cél elérése alkalmas pszichikai vagy fizikai erő . A családon belül elkövetett, a családtag ellen irányuló cselekményeket az életkortól és nemi hovatartozástól függ egyenl tlenség okozta anyagi, érzelmi és szexuális függ ség különbözteti meg az erőszak más formáitól, még ha a megjelenési formájukban hasonlóak is.ö¹ A családon belüli erőszak fogalmának egyik lényeges eleme, hogy a bántalmazót és a bántalmazottat családi vagy bens séges intim viszony köti vagy kötötte össze. A másik jellemzője az elkövet részér l tanúsított erőszakos magatartás, vagy annak kísérlete. Az erőszak tanúsításának a célja minden esetben a másik fölötti uralmi helyzet kialakítása.

A családon belüli erőszak fogalma esetében tisztázni szükséges, hogy mit is tekintünk šcsaládon belülinekő. A jogtudományban elterjedt ó alapvet en feminista ó šsz kebbő felfogás szerint csak a n kkel szembeni, párkapcsolaton belüli bántalmazások tartoznak ide, azonban nem csupán a fennálló, hanem a korábbi házastársi, élettársi abúzusok is.

šA štágabb felfogáső szerint, a feminista felfogással ellentétben, a gyermekvédelmi érdekeket képvisel k a családon belüli erőszak fogalmát ennél kiterjedtebben fogják fel. E szerint nem csupán a partnerek, hanem valamennyi közös háztartásban él esetleg rokon kapcsolatban lév k /pl. gyermekek és id s személyek/ közötti erőszakos cselekmények is ide tartoznak. Ezekon kívül idetartozik még a šcsaládszer helyzetbenő nevelked k vagy az intézményekben él k elleni erőszak is.ö²

A šközéputaső megközelítés képvisel i szerint a családi viszonyok, a függ ség, és fokozott kiszolgáltatottság a fogalmi elemek. ŠÚgy vélik, hogy a család tagjai részér l egymás sérelmére megvalósuló valamennyi bántalmazás a fogalom körébe tartozik, másfel l azok a

¹ Tóth Zsuzsanna: A családon belüli erőszak

http://www.debreceni jogimuhely.hu/archivum/1_2_2014/a_csaladon_beluli_eroszak/ 2016.03.01.

² Monori Gábor: Az esélyegyenl ség és a feminista jog ó a n i jogok pragmatikus érvényesülése 36.o.

<http://ajk.pte.hu/files/file/doktori-iskola/monori-gabor/monori-gabor-vedes-ertekezes.pdf> 2016.03.01.

magatartások sorolhatók ide, amelyek a családban, mint társadalmi egységben jelennek meg.³

A legújabb kutatások szerint a családon belüli erőszaknak öt csoportja létezik: a lelki, a fizikai, a szexuális, a szóbeli és a gazdasági (anyagilag) erőszak.

A fizikai erőszakhoz olyan cselekményeket kell sorolni, melyek a bántalmazott életét, testi épségét és egészségét sértik. A szexuális erőszak a szexuális bűncselekményeket valamint a reprodukció jog korlátozást jelentő cselekményeket öleli fel. A gazdasági erőszak elkövetője teljes anyagi függőséget alakít ki (a sértett önálló megélhetését megszünteti, ellenőrzést gyakorol a sértett pénze és vagyona fölött), azért hogy lehetetlenné tegye azt, hogy a bántalmazott a kapcsolatot megszakítsa vele. A lelki erőszak jellemzői az alapvető érzelmi igények megtagadása, barátoktól, munkától, családtól, kedvenc foglalatosságtól való elszigetelés vagy eltiltás, féltékenység, fenyegetés, félelmet keltő viselkedés, telefon és egyéb kommunikációs csatornák lezárása, állandó ellenőrzés.⁴ A szóbeli erőszak tulajdonképpen a lelki pofonokat jelent, mely a bántalmazott önértékelését, önbecsülését, méltóságát és függetlenségét megtöri, megalázza, célja a bántalmazott fölötti teljes pszichikai hatalmi helyzet kialakítása.

A nők ellen elkövetett erőszakos cselekmények vizsgálata során kutatták az erőszak okait, az erőszak milyenségét, a bántalmazó és az áldozat speciális viszonyát. Ennek során Leon Walker pszichológus az 1970-es években arra a következtetésre jutott, hogy a nőkkel szembeni erőszak folyamatát a ciklikusság jellemzi. Álláspontja szerint az erőszak három részperiódusból tevődik össze. Az első a nászút periódus, ahol a bántalmazó kapcsolat elkezdődik. Ebben a szakaszban az elkövető kedves, odaadó és gondoskodó. Ezt követi a feszültség kialakulásának és fokozódásának időszaka. Ebben a periódusban már megjelennek a viták a kapcsolatban, amik egyre gyakoribbak és egyre súlyosabbak. A bántalmazott már érzi, hogy valami nincs rendben, a vitákkal szemben tehetetlen, ezért megpróbálja a konfliktushelyzetek elkerülni. A harmadik az akut bántalmazási szakasz, ahol megvalósul a tényleges fizikai, vagy szexuális erőszak. Ezt követi ismét a nászút szakasz, amikor az elkövető felismeri tettét, bocsánatot kér a bántalmazottól, ez az időszak azonban átmeneti. A

³ ím: Monori G. 36-37.o.

⁴ A nők elleni erőszak, <http://nane.hu/eroszak/index.html> 2016.03.01.

periódusok egyre gyorsabban követik egymást, a bántalmazás egyre súlyosabbá válik, és akár a sértett halálával is végződhet.⁵

A n kkel szembeni erőszak folyamatának bemutatása alapján megállapítható, hogy az abúzus általában, ciklikusan ismétlődő, hosszabb ideje fennálló folyamat. Az áldozat által átélt folyamatos traumák hosszantartó, állandó rettegést indukálnak az újabb bántalmazás esetleges lehetsége miatt.

A házastársi (élettársi, intim kapcsolaton belüli) bántalmazás jelenségére jellemző a partner akaratának megtörése, önálló gondolatokkal, érzésekkel, vágyakkal rendelkező felnőtt emberi lény voltának folyamatos háttérbe szorítása, végső soron tagadása. Ahhoz, hogy a bántalmazó az uralmát gyakorolhassa, rendszeresen bizonyítani kell, hogy a hatalma alatt tartott személy rossz, elviselhetetlen, ezért nevelésre, fegyelmezésre szorul. Meggyőződése, hogy utóbbiakra neki van joga, és partnere nevelése érdekében az eszközökben sem kell válogatnia. A feleségbántalmazás általában nem egyszerűen feszültség, idegesség, indulati jellegű cselekmény. Az esetek többségében folyamatos, rendszeres és célzatos a bántalmazás és a terror. Célja nem más, mint, hogy a bántalmazó az áldozatát uralma alatt tartsa.⁶

Vizsgálatok megállapították, hogy a családon belüli erőszak objektív kiváltó okai lehetnek az egzisztenciális körülmények, a munkanélküliség, a megoldatlan lakáshelyzet, az egészségi állapot, a büntetett élet, a szexuális együttlétek hiányának problémája, a válás, az iskolai végzettség szintje. Szubjektív kiváltó okok között meg kell említeni a féltékenységet, az agresszióra való hajlamosságot, az érzelmi eltávolodást és az alkohol szerepét.⁷

III. Nemzetközi egyezmények, szerződések

Az Egyesült Nemzetek Szervezete (továbbiakban: ENSZ), az Európai Unió és az Európa Tanács régóta foglalkozik a n kkel szembeni erőszak problémájával, így számos egyezményt, deklarációt és ajánlást adott ki ebben a tárgykörben. Közös a dokumentumokban, hogy mindegyik elítéli a feleségbántalmazást, amelyet egyben az emberi jogok durva megsértésének tekintenek, ezért legfontosabb feladatként az egyes tagállamok számára a bántalmazottak támogatását jelölik meg, valamint emellett a megelőzést, az abúzusok okozta problémák hatékony kezelését és a bántalmazók elleni hatékony fellépést.⁸

⁵ im: Monori G.: 41-42.o.

⁶ im: Tóth Zsuzsanna

⁷ Alföldi Ágnes Dóra: A családon belüli erőszak problematikája a XXI. századi Magyarországon im: Magyar Tudomány 2011. évfolyam 8. szám <http://www.matud.iif.hu/2011/08/09.htm> 2016.03.01.

⁸ im: Monori G.: 50.o.

Az ENSZ égisze alatt született meg a N kkel Szembeni Diszkrimináció Valamennyi Formájának Felszámolásáról szóló Egyezmény /CEDAW Egyezmény /, melyet hazánk 1982. évi X. törvénnyel ratifikált. A CEDAW Egyezmény *expressis verbis* nem tartalmazza a n kkel szembeni er szak, csupán a diszkrimináció tilalmáról rendelkezik, mely azonban magában foglalja a n k elleni er szak tilalmát is

Szintén az ENSZ alkotta meg a N k Elleni Er szak Megszüntetéséről szóló 1993-as Egyezményt, mely a n k elleni er szakot definiálja az 1. és 2. cikkében.

Az Európai Tanács Miniszteri Bizottságának Rec /2002/ 5. számú Ajánlása a n k er szakkal szembeni védelmét hangsúlyozza ki. Az Ajánlás melléklete tartalmazza a n k elleni er szak fogalmát és a családban vagy közös háztartásban el forduló er szak fogalmát.⁹

šAz Európa Tanács 2011. május 11-én megalkotta a N k elleni és a családon belüli er szak megelőzéséről és felszámolásáról szóló egyezményét (Isztambuli Egyezmény), mely 2014. augusztus 1. napján lépett hatályba. Ez az els olyan, kötelező erejű jogi eszköz, amely átfogóan foglalkozik a n k elleni er szak különböző formáival, ami ellen az egyes államoknak kötelességük fellépni. Az Egyezmény 3. cikkében a n k elleni er szak fogalmát határozza meg úgy, hogy az emberi jogi jogsérelem és a n k elleni diszkrimináció egyik formája, mely a nemi alapú er szak bármely formáját magába foglalja, amely fizikai, szexuális, lelki vagy gazdasági sérelmet vagy szenvedést eredményez, vagy valószínűsíthető, hogy eredményez a n k számára, magában foglalva az ilyen cselekménnyel való fenyegetést, kényszerítést, vagy a szabadság önkényes korlátozását, akár a köz-, akár a magánszférában történik. (í) Az Egyezmény védelmi rendszerének az alapja a 4P elve. Megelőzés (Prevention): társadalmi szemléletformálás, elítéletek megváltoztatása, rendszeres kampányok és programok, segítők szakemberek képzése, oktatás, média kiemelt szerepe. Védelem (Protection and support of victims): az er szak áldozatainak segítése, támogatása és védelme, szakosított támogató szolgálatok létrehozása. Büntető jogi felelősségre vonás (Prosecution of offenders): a n k elleni er szak bncselekményé nyilvánítása és megfelelő büntetése, az áldozatok védelme az ügy kivizsgálása és a bírósági eljárás során. Integrált közpolitika, nemzeti cselekvési terv (Integrated Policies): áldozatok jogai, együttműködés civil szervezetekkel, adatgyűjtés és kutatás nemek szerinti csoportosítása. (í) Az Európa Tanács Bizottságának legfrissebb (2015) tanulmánya szerint Magyarország több szempontból

⁹ im: Monori 57-58.o.

sem teljesítette az egyezményben foglaltakat, mint például: nincs törvényi garancia arra, hogy a családon belüli erőszak bármely formája esetén az ügyész büntető eljárást indítson; a rendőrök nem kapnak külön rendszeres szakmai képzést arról, hogyan járjanak el a nők ellen irányuló erőszak esetén; nincs olyan intézményrendszer, mely megfelelő segítséget nyújtana az erőszak áldozataivá vált nőknek; nincs szakértők által bonyolított intervenciós program az erőszakot elkövető férfiaknak.¹⁰

IV. Külföldi szabályozási modellek

Az Egyesült Államokban az 1970-es évek végén a civil szervezetek hozták létre az ún. Duluth-modellt, mely egy komplex stratégia. Lényege, hogy az állami hatóságok (rendőrség, ügyészség, bíróság, gyámhatóság) a civil szervezetekkel közösen, szoros együttműködésben lépnek fel nőkkel szembeni erőszak esetén, melyet többé nem magánügynek, hanem a közproblémájának tekintenek. Ez a rendszer az erőszak mielőbbi megszüntetését, és bántalmazónak a bántalmazott közegeből való eltávolítását végzi, megfelelő menedékhelyet biztosít szükség esetén a bántalmazott részére, alkalmazza a távoltartás jogintézményét, illetve az eljárás során meghozott határozatok állami kényszerrel történő betartását, az áldozatok szükség szerinti utógondozást is jelenti.

Ausztria 1996-ban alkotta meg a nő az amerikai Duluth-modell mintájára - családon belüli erőszakra szóló törvényét, mely 1997. május 1. napján lépett hatályba. A jogszabály lehetővé teszi családi abúzus esetén a rendőrség azonnali beavatkozását, a bántalmazó eltávolítását. Az erőszak miatti felelősségre vonási eljárás a sértett magánidítványa nélkül, hivatalból megindul, az ügy soron kívül intézendő, és lehetőség van távoltartási intézkedésre is. A rendszer négy pillérét a civil szervezetek, a rendőrség, a családjogi bíróság és a büntető igazságszolgáltatás adja.

Egyesült Királyságban a családon belüli erőszak során elkövetett bűncselekmények miatti eljárásban az 1861. évi Személy elleni bűncselekményről szóló törvényt, valamint a Zaklatással szembeni védelemről rendelkező jogszabályt illetve a Családjogi törvény egyes rendelkezéseit alkalmazzák.¹¹

Franciaország, Németország és a Benelux államok a családon belüli erőszakot speciális bűncselekménynek tekintik, azonban arra vonatkozóan sui generis bűncselekmény fogalom

¹⁰ http://www.parlament.hu/documents/10181/303867/2015_35_nok_elleni_eroszak/fadb957a-2fe4-4f21-ac23-dbd540cff956 2016.03.03.

¹¹ forrás: Tóth Zsuzsanna

nem került megalkotásra, hanem a büntető törvénykönyvek értelmében minősítési körülménynek minősülnek a hozzátartozó sérelmére elkövetett erőszakos cselekmények.

Lengyelország és Portugália sui generis büntetőcselekményként rendeli büntetni a családon belüli erőszakot.

A külföldi szabályozási modellekre elmondható, hogy sokszínűek, azonban közös jellemzőjük, hogy többé nem tekintik magányügynek a családon belüli erőszakot, az állam büntető jogi eszközeivel lépnek fel ellene, és szinte valamennyi ország ismeri a távoltartás valamely módját.

V. Hazai szabályozás

Az 1980-as évektől kezdődően a hazai civil szervezetek illetve a nemzetközi szerződések aláírásával vállalt kötelezettségek teljesítése képpen az itthoni jogalkotási programban helyett kapott a családon belül erőszak felszámolását célzó normaalkotás. Az Országgyűlés több stratégiát fogadott el (pl: 45/2003. (IV.16.) Országgyűlési határozat) a cél megvalósítása érdekében.

2006 évi LI. törvény vezette be a távoltartás jogintézményét az osztrák példára -, aminek célja a büntető eljárás során a terhelt eltávolítása a sértett környezetéből. Ez a jogintézmény nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket lassúsága és körülményessége miatt, nem adott lehetőséget az erőszak további megakadályozása céljából az azonnali beavatkozás lehetőségére, ugyanis csak a büntető eljárás során és csak a gyanúsítást követően lehet a terhelttel szemben elrendelni, amennyiben a lakhelyelhagyási tilalom elrendelésének feltételei fennállnak.

2008. január 1. napjától büntetőcselekmény a zaklatás is. Nem családon belüli zaklatás esetén is lehetőség nyílt a távoltartás elrendelésére.

A távoltartás hiányosságait pótlóan született meg 2009. évi LXXII. törvény a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról, ami alapján az erőszakos cselekmények elkövetésekor azonnal el lehet távolítani a bántalmazót a bántalmazott környezetéből az erőszak megszüntetése céljából. A törvény rendelkezik a rendőrség által elrendelhető, 72 óráig tartó, ideiglenes megelőző távoltartásról, és a bíróság által legfeljebb 60 napra elrendelhető megelőző távoltartásról is. A törvény értelmezésében meghatározza a hozzátartozók közötti erőszak fogalmát akként, hogy a bántalmazó által a bántalmazott sérelmére megvalósított a méltóságot, az életet, a szexuális önrendelkezéshez való jogot,

továbbá a testi és lelki egészséget súlyosan és közvetlenül fenyeget tevékenység vagy mulasztás.

Fontos normaként említendő meg a 32/2007. ORKF utasítás, melynek lényege, hogy családon belüli erőszak esetén az intézkedés során az a bántalmazót és a bántalmazottat haladéktalanul el kell választani.

A civil jogvédő szervezetek és a társadalom nyomására 2013. július 1. napjától bevezetésre került a kapcsolati erőszak tényállása¹² a Büntető Törvénykönyv XX. fejezetébe. Ezt megelőzően a magyar büntető jogban nem létezett a családon belüli erőszak mint sui generis bűncselekmény, hanem több mint 20 különféle bűncselekmény minősítései között rendezte a jogalkotó büntetni a hozzátartozó sérelmére elkövetett erőszakot. A családon belüli erőszak önálló tényállásként való szabályozása mellett felszólalók azzal érveltek, hogy hatékony védelem csak így biztosítható, ha a jogalkotó egy önálló tényállás megalkotásával egyértelműen kifejezi véleményét a családon belüli erőszakra, vagyis, hogy azt határozottan, egyértelműen, és minden megnyilvánulási formában elítéli. Álláspontjuk szerint a minősítési körülményekben történő szabályzás szétszórt volt, nem biztosított egységes jogalkalmazást.

A kapcsolati erőszakra vonatkozó új törvényi tényállás a családon belüli erőszak esetén megvalósuló cselekmények széles spektrumát lefedi, és azokat a korábbinál szigorúbb büntetési tétellel rendeli büntetni. Új elkövetési magatartásként szankcionálja a testi sértést el

¹² **212/A. § (1)** Aki gyermekének szülője, továbbá az elkövetéskor vagy korábban vele közös háztartásban vagy egy lakásban élő hozzátartozója, volt házastársa, volt élettársa, gondnoka, gondnokoltja, gyámja vagy gyámoltja sérelmére rendszeresen

a) az emberi méltóságot súlyosan sérti, megalázó és erőszakos magatartást tanúsít,

b) a közös gazdálkodás körébe vagy közös vagyonba tartozó anyagi javakat von el és ezzel a sértettet súlyos nélkülözésnek tesz ki,

ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évi terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott személy sérelmére rendszeresen követ el

a) a 164. § (2) bekezdése szerinti testi sértést vagy a 227. § (2) bekezdése szerinti becsületsértést, büntetést három évi,

b) a 164. § (3) és (4) bekezdése szerinti testi sértést, a 194. § (1) bekezdése szerinti személyi szabadság megsértését vagy kényszerítést, egy évtől öt évi

terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Kapcsolati erőszak elkövetésével szemben kitiltásnak is helye van.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény csak magánindítványra büntetendő.

nem ér , de az emberi méltóságot súlyosan sért a lelki er szakot és a gazdasági ellehetetlenítést eredményez gazdasági er szakot.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a családon belüli er szak öt nagy részterülete közül négyet (lelki, fizikai, gazdasági és a szexuális) a Büntet Törvénykönyv szankcionál.

A szóbeli er szak ugyanúgy az emberi méltóság sérelmét okozza, mint a lelki er szak, különbség a lelki er szaknál megjelen súlyosan sért és er szakos magatartás, ami a szóbeli er szaknál hiányzik. Éppen az er szak hiánya miatt a szóbeli er szak nem éri el a magasabb büntet jogi védelmi szintet, ezért ellene a polgári jog személyiségjogi védelmi eszközeivel lehet fellépni.

A kapcsolati er szak törvényi tényállásának megalkotását a jogvéd szervezetek üdvözltek, azonban azzal teljesen megelégedve nem voltak. Családon belüli er szakkal foglalkozó szakemberek elvárásként határozták meg a gazdasági er szak fogalomkörének pontosítását, kib vítését. A gazdasági er szak tényállásában szerepl súlyos nélkülözést, mint a b ncselekmény megvalósulásának okozati feltételét, túlságosan a joggyakorlatban szubjektívnek találták. A tényállás megvalósulásához szükséges rendszeres elkövetési feltételt sem tartották elégségesnek, azzal érveltek, hogy az egyszeri bántalmazás esetén nem ez a b ncselekmény, hanem a Btk-ban írt másik, nem közvadás b ncselekmény valósul meg. A tényállás hiányosságaként határozzák meg továbbá, hogy az a családon belüli szexuális er szakot nem tartalmazza.

Véleményem szerint a tényállással szemben megfogalmazott kritikák nem teljesen helytállóak. A rendszeres elkövetés a n kkel szembeni er szak egyik jellemző vonása, hiszen a ciklikusan visszatér abúzással tudta az elkövet hatalma alatt tartani az áldozatot, ami a családon belüli er szak célja. Éppen ezért a rendszeres elkövetés szükséges eleme a tényállás megvalósulásának. A joggyakorlat két alkalommal ugyanazon sértett sérelmére elkövetett er szak esetén már megállapítja a kapcsolati er szak elkövetését.

VI. Konklúzió

A n kkel szembeni er szakról elmondható, hogy komoly társadalmi problémát jelent napjainkban. Megoldása ó amennyiben lehetséges ó hosszú folyamat eredményeképpen érhet majd el.

A n kkel szembeni er szakot jelent probléma súlyosságát a statisztikák támasztják alá. Wirth Judit és Winkler Zsuzsanna által készített elemzés (2014 évben Európai Alapjogi

Ügynökség reprezentatív felmérése és 2009-2013. évre vonatkozó az Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészségi B nügyi Statisztika alapján) azt tartalmazza, hogy a 18-74 év közötti n k esetén a partner részér l ellenük elkövetett lelki er szak aránya 49 %, fizikai er szak aránya 19%, szexuális er szak aránya pedig 7%. Ugyanezen sértetti kör sérelmére nem partner által elkövetett fizikai er szak aránya 12%, míg a szexuális er szak aránya 3%. A statisztikai adatok alapján megállapították, hogy ŐMagyarországon jelenleg közel kétmillió n él, aki 75 éves kora el tt valamikor élt súlyos lelki er szakot használó partnerrel párkapcsolatban, élete során közel 800 ezer n t ért ezen kívül testi, és közel 300 ezret szexuális er szak is.ö¹³ Az elemzés kitért arra is, hogy a látencia szexuális er szak esetén legalább 415-szörös, míg fizikai er szak esetén közel 194-szeres.

Ezek a statisztikai adatok meglehet Ősen riasztóak, különösen, ha nemcsak a b nceselexmények számát vesszük figyelembe, hanem az er szakkal okozott következményekre is tekintettel vagyunk. A családon belüli er szak nagymértékben rombolja a személyiséget, súlyosabb esetekben személyiségtorzulást is okoz a sértettnél, a legsúlyosabb következményr l nem is szólva. Szakemberek szokták mondani, hogy családon belüli abúzus esetén nemcsak a sértett, hanem az egész család áldozat, az mindenkire hatással van, különösen a gyermekekre. Amennyiben egy családban er szak történik, az többé nem tudja betölteni a szociológiai értelemben vett család funkcióját, torzul a m ködése. Egy torz m ködés családban pedig nem alkalmas arra, hogy a társadalmi épít ũleme legyen.

Személyiség jogi oldalról megközelítve a családon belüli er szakcselexmények az ember alapvet ũ, elidegeníthetetlen jogait sértik (élet, emberi méltóság). Ezeket az alapvet ũ jogokat mindenkinek tiszteletben kell tartani, az államnak els ũdleges kötelezettsége pedig, ezen jogok védelme. Ezt szinte az összes alapjogokról rendelkező nemzetközi szerződés kimondja, melyek kötelezettséget rónak a részes államokra a betartásuk miatt, illetve Magyarország Alaptörvénye is deklarálja az I. cikkében. Az államnak a családon belüli er szak elleni fellépése egyrészt kötelezettségb ũl, másrészt viszont bel ũr l a társadalmi elvárásból fakad.

A családon belüli er szak felszámolására államonként sokféle, eltér ũ kezelési mód létezik. Egyben azonban közös álláspontot képviselnek. A n kkel szemben er szak elleni harcot komplexen, több terület együttm ködéssel kell végezni. Ebben az együttm ködésben meg kell részletesen határozni az állami szervek és civil szervezetek pontos feladatait,

¹³ <http://nokjoga.hu/sites/default/files/filefield/nane-fra-nepesseg-enyubs-final-2014-w-w-2015jun19.pdf>
2016.03.01.

m ködésüket úgy kell kialakítani, hogy szorosan egymásra épüljenek. Fontos továbbá ezen a területen dolgozó szakemberek speciális képzése is.

Hazánk az utóbbi egy évtizedben komoly lépéseket tett a n kkel szembeni er szak felszámolására. Fontos kihangsúlyozni, hogy a n kkel szembeni abúzus felszámolása nem kizárólag a büntet jogalkotásra és jogalkalmazásra hárul. A büntet jog az űltima ratioö, melynek azonban azt kell sugallnia, hogy minden er szaktev t felel űsségre fognak vonni, és az elkövet nek a tettéért szigorú büntetéssel kell számolni.

A kapcsolati er szak elleni hatékony fellépést el segít nemzeti stratégiai célok meghatározásáról szóló 30/2015.(VII.7.) OGY határozat többek között kijelenti, hogy a kapcsolati er szak nem tekinthet magánügynek. Felkéri a Kormányt, hogy a kapcsolati er szak elleni hatékony fellépés érdekében pénzügyi kapacitásokat biztosítson, különös figyelmet fordítson a prevencióra, hatékony védelmi és támogató rendszert hozzon létre az áldozatok megsegítésére (krízisközpontok, utógondozás), fordítson figyelmet a szakemberek speciális képzésére, segítse el az er szakkal szembeni fellépés társadalmi tudatosságát, b vítse a társadalom ismereteit a segítségnyújtás lehet ségeir l.

Meglátásom szerint az országgy lési határozat részletesen meghatározza a még megvalósítandó feladatokat. Ezek teljesülése, illetve az Európa Tanács Bizottságának tanulmánya szerinti hiányosságok pótlása (különösen a szakemberek speciális képzése, és az elkövet k utógondozása) esetén hazánk még hatékonyabban fel tud majd lépni a n kkel szembeni er szakkal szemben.

Felhasznált irodalom:

1. Tóth Zsuzsanna: A családon belüli er szak http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/1_2_2014/a_csaladon_beluli_eroszak/ 2016.03.01.
2. Monori Gábor: Az esélyegyenl ség és a feminista jog ó a n i jogok pragmatikus érvényesülése <http://ajk.pte.hu/files/file/doktori-iskola/monori-gabor/monori-gabor-vedes-ertekezes.pdf> 2016.03.01.
3. A n k elleni er szak, <http://nane.hu/eroszak/index.html> 2016.03.01.
4. Perge Bertalanné: Családon belüli er szak im: B nmegelezési ismeretek <http://www.bunmegelozes.eu/pdf/kodex7.pdf> 2016.03.01.

5. Alföldi Ágnes Dóra: A családon belüli erőszak problematikája a XXI. századi Magyarországon in: Magyar Tudomány 2011. évfolyam 8. szám
<http://www.matud.iif.hu/2011/08/09.htm> 2016.03.01.
6. <http://nokjoga.hu/book/export/html/18> 2016.03.01.
7. http://www.parlament.hu/documents/10181/303867/2015_35_nok_elleni_eroszak/fadb957a-2fe4-4f21-ac23-dbd540cff956 2016.03.01.
8. dr. Vaskuti András : az új Btk. -2012. évi C törvény - módosulásai
<http://www.vaskuti.hu/hirek/uj%20Btk%20modosulasai.pdf> 2016.03.01.
9. <http://nokjoga.hu/sites/default/files/filefield/nane-fra-nepesseg-enyubs-final-2014-w-w-2015jun19.pdf> 2016.03.01.
10. Németh József : A családon belüli erőszak kérdése a magyar jogban
<http://www.arsboni.hu/a-csaladon-beluli-eroszak-kerdese-a-magyar-jogrendben.html>
2016.03.01.
11. Burka Viktória : A családon belüli erőszak Angliában és itthon
<http://www.csagyi.hu/hirek/item/470-csaladon-beluli-eroszak-angliaban-es-itthon>
2016.03.01.
12. dr. Péli-Toóth Veronika: Egy új szívató avagy komoly probléma a családon belüli erőszak <http://www.mabie.hu/node/2161> 2016.03.01.
13. dr. Galajda Ágnes: A családon belüli erőszak kérdésének megközelítése és kezelésének lehetőségei bírói szemszögből www.bironokegyesulete.hu 2016.03.01.
14. http://www.jogiforum.hu/files/hirek/150423_pju_jogegyseg_kerelem.pdf 2016.03.01.
15. dr. Kundrák Vill : Együttműködés a gyerekek és a nők elleni erőszak megakadályozásában
[http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/kundrak_villo_egyuttmukodes_a_gyermekek_es_nok_elleni_eroszak_megakadalyozasaban\[jogi_forum\].pdf](http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/kundrak_villo_egyuttmukodes_a_gyermekek_es_nok_elleni_eroszak_megakadalyozasaban[jogi_forum].pdf) 2016.03.01.
16. Tamási Erzsébet - Bolyky Orsolya: A távoltartás szabályozásának gyakorlati körülményei <http://ias.jak.ppke.hu/hir/ias/20144sz/03.pdf> 2016.03.01.

Jogforrások:

1. A büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény

2. A kapcsolati er szak elleni hatékony fellépést el segít nemzeti stratégiai célok meghatározásáról szóló 30/2015.(VII.7.) OGY határozat

Készítette . dr. Fekete Zsuzsanna járásbírósi titkár

PUBLIKÁCIÓS KÉRELEM

Alulírott dr. Fekete Zsuzsanna a Szekszárdi Járásbíróság titkára azzal a kérelemmel fordulok a Tisztelt Szerkesztő bizottság felé, hogy az általam készített, a Néhány gondolat a n kkel szembeni er szakról cím cikket a www.mabie.hu honlapon közzétenni szíveskedjenek.

Nyilatkozom arról, hogy az általam írt cikk máshol nem jelenik meg.

Szekszárd, 2016.03.09.

Köszönettel:

dr. Fekete Zsuzsanna

járásbírósi titkár